

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/6/2017
Identifikačné číslo spisu: 3015200051
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3015200051.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: E. U., bytom F. XXX, právne zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Heydukova 12, IČO: 47 234 318 proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, 29. augusta 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 55269-2/2014-BA zo dňa 25. novembra 2014, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 13S/27/2015-59 z 12. decembra 2016 jednomyselne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 13S/27/2015-59 z 12. decembra 2016 z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

(1) Uznesením Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 13S/27/2015-59 z 12. decembra 2016 bol návrh žalobcu na prerušenie konania a podanie návrhu Ústavnému súdu SR na konanie o súlade § 9 ods. 7 zákona č. 437/2004 Z. z. s Ústavou SR zamietnutý.

(2) V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol, že pokiaľ žalobca poukazuje na aktuálnu prax v Českej republike, táto má odlišnú právnu úpravu a až do účinnosti nového Občianskeho zákonníka nebola správna a ústavná takto stanoveného limitu pre odškodnenie bolesti spochybnená, naopak, tiež z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Českej republiky vyplýva jeho správnosť a ústavnosť, a to aj v prípade, keď účastník utrpel bolesti tak pri úraze samotnom ako aj pri mnohopočetných operáciách. Rovnako ani závery vyslovené v dokumente „Metodika k náhrade nemajetkovej ujmy podľa nového občianskeho zákonníka“ nemôžu spochybníť ústavnosť a opodstatnenie takto stanoveného limitu. Predovšetkým súd poukazuje na to, že uvedená metodika bola vypracovaná v priamej súvislosti so zmenou právnej úpravy v Českej republike subjektom odlišným od Najvyššieho súdu SR. Súd ďalej poukazuje na skutočnosť, že v zásade platí pri odškodňovaní pravidlo sčítania položiek, avšak nie tak, aby bolo hodnotenie menej závažnej ujmy duplicitne obsiahnuté v hodnotení ujmy závažnejšej. Odtiaľ

plynie logická požiadavka, aby celkový súčet bodových hodnôt jednotlivých vzájomne prepojených ujem neprevýšil bodovú hodnotu stanovenú pre stratu orgánu ako takého. Žalobcom namietané ustanovenie § 9 ods. 7 zákona č. 437/2004 Z. z. je potrebné chápať v kontexte celého zákona, keď tento obsahuje inštitút mimoriadneho zvýšenia náhrady, ktoré umožňuje, aby poškodenému bola extrémne intenzívna bolesť zohľadnená zvýšením základnej náhrady. V zákone je teda stanovený mechanizmus na zohľadnenie konkrétnych prípadov, pri ktorých sa základné odškodnenie javí ako nedostatočné v pomere k útrapám a intenzite bolesti, ktoré poškodený utrpel. S poukazom na uvedené je súd toho názoru, že ustanovenie § 9 ods. 7 zákona č. 437/2004 Z. z. nie je v rozpore s ústavou a neporušuje ústavou garantované práva žalobcu.

(3) Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalobca. Uvádza, že relevantná právna úprava nereflektuje rozdiel medzi jednorazovým poškodením hornej končatiny v zmysle jej amputácie a takým poškodením hornej končatiny pri ktorom po opakovaných liečebných zákrokoch ostáva zachovaná. V prípade komplikovaného poškodenia končatiny, ktorá si vyžaduje absolvovanie viacerých operačných zákrokov, musí zákonite náhrada škody na zdraví presahovať výšku odškodnenia za bodové ohodnotenie jednorazovej anatomickej straty končatiny. Žalobca uvádza, že skutočnosť, že ani v Českej republike nebola správnosť a ústavnosť limitu pre odškodnenie bolesti spochybnená, nemôže byť dôvodom pre akceptovanie trvajúceho protiústavného stavu. Dôvodnosť svojho návrhu opiera tiež o komentár Jána Drgonca k Ústave Slovenskej republiky, podľa ktorého ak navrhovateľ predloží ústavnú argumentáciu nesúlade právneho predpisu s ústavou, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, všeobecný súd by uplatnil kompetenciu rozhodnúť o merite ústavného sporu, ktorú nemá, ak by rozhodoval o tom, či uplatnené argumenty obstoja. V takom prípade je súd povinný návrhu účastníka vyhovieť, aby splnil svoju povinnosť ustanovenú § 109 ods. 1 písm. b/ OSP. Tým, že krajský súd neprerušil konanie a nepodal návrh na začatie konania o súlade § 9 ods. 7 zákona č. 437/2004 Z. z. s ústavou, bola žalobcovi podľa jeho názoru odňatá možnosť konať pred zákonným sudcom. Ďalej žalobca namieta nesprávne právne posúdenie veci, keď krajský súd podľa jeho mienky v rozpore so zákonom zmiešava nárok na odškodnenie vytrpených bolestí s nárokom na odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Žalobca má za to, že neuspokojivú výšku bolestného nie je možné následne kompenzovať prostredníctvom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Žalobca má za to, že krajský súd dostatočne nevysvetlil, prečo považuje spornú právnu úpravu za ústavne súladnú.

(4) Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadrila.

(5) Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ SSP) napadnuté uznesenie krajského súdu preskúmal bez pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu bola podaná nedôvodne, a preto je potrebné kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

(6) Podľa § 100 ods. 1 písm. b/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) správny súd konanie uznesením preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov; v tom prípade podá Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) návrh na začatie konania podľa osobitného predpisu.

(7) Podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy SR ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

(8) Podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy SR základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

(9) Podľa čl. 13 ods. 3 Ústavy SR Záonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako

pre všetky prípady, ktoré splňajú ustanovené podmienky.

(10) Podľa § 9 ods. 7 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len „zákon o náhrade za bolesť“) ak poškodený utrpel súčasne viac poškodení na zdraví, hodnotí sa bolesť za každé poškodenie na zdraví osobitne a bodové hodnotenia sa sčítavajú. Ak sa však viac poškodení na zdraví vzťahuje na ten istý orgán alebo končatinu, nesmie súčet bodového hodnotenia prekročiť bodové hodnotenie za anatomickeú alebo funkčnú stratu orgánu alebo končatiny.

(11) Podľa § 9 ods. 5 zákona o náhrade za bolesť bodové hodnotenie bolesti sa zvýši až o polovicu, ak:

- a) vznikla infekcia rany okrem tetanu; bodové hodnotenie bolesti možno zvýšiť len v súvislosti s ranou, ktorej čas liečenia sa infekciou predĺžil,
- b) poškodenie na zdraví vyžadovalo bolestivejší spôsob liečenia alebo pri liečení nastali komplikácie,
- c) povaha poškodenia na zdraví si vyžiadala operačný výkon, pričom za operačný výkon sa nepovažuje injekcia, punkcia kĺbu, hrudníka a abscesu, infúzia a transfúzia; toto zvýšenie sa nevzťahuje na operačný výkon, ak je zahrnutý v sadzbe pre príslušné poškodenie na zdraví.

(12) Podľa § 9 ods. 6 zákona o náhrade za bolesť pri súbehu dôvodov podľa odseku 5 možno hodnotiť bolesť najviac do výšky dvojnásobku ustanovenej sadzby.

(13) Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

(14) Žalobca v kasačnej sťažnosti argumentuje, že neprerušením konania a nepodaním návrhu na začatie konania o súlade § 9 ods. 7 zákona č. 437/2004 Z. z. s Ústavou SR bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred zákonným sudcom. S týmto právnym názorom ani s tvrdením o povinnosti všeobecného súdu podať návrh na Ústavný súd Slovenskej republiky, sa kasačný súd nemôže stotožniť. Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 písm. b/ SSP správny súd konanie uznesením preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov. Z jazykového výkladu tohto ustanovenia vyplýva, že súd pri otázke podania resp. nepodania návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov rozhoduje na základe vlastnej ústavnoprávnej úvahy a nie je viazaný návrhom strán. Relevantná v tomto prípade nie je ani prítomnosť či kvalita ústavnoprávnej argumentácie účastníka konania. Platí princíp „iura novit curia“, súd pozná právo, a to nielen jednotlivé ustanovenia právnych predpisov, ale tiež ich vzájomné súvislosti a súlad, prípadne rozpornosť. Jazykový výklad je v tomto smere podporený tiež výkladom logickým a teleologickým, keď chápanie zmyslu ustanovenia § 100 ods. 1 písm. b/ SSP, resp. jemu predchádzajúceho ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b/ OSP tak, ako ho predostrel žalobca, teda ako povinnosti všeobecného súdu iniciovať konanie o súlade právnych predpisov pri predložení akejkoľvek ústavnoprávnej argumentácie účastníkom, by mohlo viesť k zahŕnaniu až k znefunkčneniu ústavného súdu ako aj k možnosti účastníkov bezbreho vytvárať prietahy v konaní nedôvodnými návrhmi na iniciovanie konania pred Ústavným súdom. Uvedené celkom zjavne nebolo a ani nemohlo byť cieľom zákonodarcu.

(15) Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01). Je teda v právomoci a na zodpovednosti všeobecného súdu, aby posúdil, či konkrétna právna norma, ktorú má v konaní aplikovať, je či nie je v rozpore s právnou normou vyššej právnej sily.

(16) Ústavnou a zákonnou náležitosťou návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov podaného všeobecným súdom je aj jeho presvedčenie o nesúlade namietnutých ustanovení právneho predpisu s právnym predpisom vyššej právnej sily (PL. ÚS 20/06).

(17) Predloženie návrhu na preskúmanie súladu právneho predpisu s ústavou alebo medzinárodnými dohovormi je činnosťou súdu, ktorý návrh podáva, a predseda senátu, ktorý návrh predložil, musel

prijat' osobné (vnútorné) presvedčenie, že je nutné takýto návrh predložiť ústavnému súdu. Ide teda o osobné presvedčenie sudcu, a nie presvedčenie účastníka konania, ktorému by predseda senátu „robil poštára“ s ústavným súdom (III. ÚS 99/08).

(18) Žalobca v kasačnej sťažnosti zdôrazňuje, že sama skutočnosť, že ani v Českej republike nebola správnosť a ústavnosť limitu pre odškodnenie bolesti spochybnená, nemôže byť dôvodom pre akceptovanie trvajúceho protiústavného stavu. K tejto námietke kasačný súd uvádza, že krajský súd nepoužil argumentáciu situáciou v Českej republike na ospravedlnenie protiústavného stavu (ktorý nenastal), ale v reakcii na žalobcovu argumentáciu metodikou, ktorá bola vypracovaná za odlišného právneho stavu, zatiaľ čo pred zmenou právnej úpravy v Českej republike nikdy k spochybneniu ústavnosti stropu bodového hodnotenia za bolesť nedošlo. Krajský súd sa tak vysporiadal s právnym názorom žalobcu poukázaním na odlišnosť právnej úpravy.

(19) V návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov žalobca tvrdil, že stotožnenie vytrpených bolestí spojených s dlhodobou a komplikovanou liečbou zachovanej končatiny s bolesťami, ktoré poškodený podstúpil v rámci jednorazovej amputácie je popretím ústavného princípu rovnosti pred zákonom v zmysle čl. 12 Ústavy SR. Mal za to, že obmedzenie finančného odškodnenia zdravia pri mnohonásobnom poranení tej istej končatiny, ktorá si vyžadovala viacero medicínskych zákrokov, oproti jednorazovej amputácii diskriminuje žalobcu. Podľa jeho názoru v prípade ustanovenia § 9 ods. 7 zákona o náhrade za bolesť sa jedná o tzv. nepravú legislatívnu medzeru, ktorej podstata je v neúplnosti písaného práva v porovnaní s úpravou totožných prípadov, ide teda o neúplnosť z pohľadu princípov rovnosti alebo z pohľadu všeobecných právnych princípov.

(20) K tejto námietke kasačný súd uvádza, že k porušeniu princípu nediskriminácie § 9 ods. 7 zákona o náhrade za bolesť nedochádza.

(21) V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 5/03 ústavný súd uviedol, že princíp rovnosti je porušený vždy vtedy, ak sa s jednou skupinou adresátov právnych noriem v porovnaní s inou skupinou zaobchádza inak, hoci medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti, že odôvodňujú takéto nerovnaké zaobchádzanie; porušením princípu rovnosti však nie je to, ak sa preukáže, že s nerovnakými skupinami subjektov sa nakladá rozdielne. Také nakladanie nemožno považovať za diskrimináciu.

(22) Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôraznil požiadavku prepojenia jednotlivých ustanovení ústavy s dôrazom na tie, ktoré majú všeobecný charakter, keď uviedol: Všetky ustanovenia ústavy o rovnosti treba vnímať, interpretovať a uplatňovať v organickej väzbe, čo zvlášť platí o tých ustanoveniach ústavy, ktoré sú sformulované vo všeobecnej podobe. (čl. 12 ods. 1 prvá veta, čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 3 ústavy), keďže predstavujú základné východisko uplatnenia princípu rovnosti v konkrétnom prípade, resp. konkrétnej situácii... Inými slovami, pri skúmaní otázky, či v konkrétnom prípade došlo alebo nedošlo k porušeniu ústavného princípu rovnosti pred zákonom, treba najprv preskúmať to, či pri obmedzení niektorého základného práva alebo slobody bol alebo nebol rešpektovaný príkaz vyjadrený v čl. 13 ods. 3 ústavy, podľa ktorého zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky, t. j. z hľadiska skúmania porušenia princípu rovnosti pri obmedzovaní niektorého základného práva alebo slobody je nemysliteľná interpretácia a aplikácia ustanovení čl. 12 ods. 1 prvej vety a čl. 12 ods. 2 ústavy bez spojenia s čl. 13 ods. 3 ústavy (PL. ÚS 16/08).

(23) Z judikatúry EŠLP k zákazu diskriminácie vyplýva, že ospravedlniteľnosť odlišného zaobchádzania sa odvíja aj od jeho dôvodu. Zatiaľ čo pre odlišné zaobchádzanie z dôvodu rasy či etnického pôvodu, pohlavia, sexuálnej orientácie, národnosti či pôvodu dieťaťa je nutné predložiť veľmi presvedčivé ospravedlnenie [Ponomaryov v. Bulharsko, rozsudok vo veci sťažnosti č. 5335/05 z 21. júna 2011 (národnosť); Ünal Tekeli v. Turecko, rozsudok vo veci sťažnosti č. 29865/96 zo 16. novembra 2004 (pohlavie)], u ostatných dôvodov odlišného zaobchádzania je prieskum zo strany EŠLP menej intenzívny.

(24) Podľa názoru ústavného súdu stanovením v podstate akéhokoľvek rozlišovacieho kritéria dochádza k vytváraniu skupín subjektov s rozdielnymi oprávneniami a povinnosťami. (PL. ÚS/12/2014).

(25) Vzhľadom k vyššie uvedenému dospel kasačný súd k záveru, že v prípade ustanovenia § 9 ods. 7 zákona o náhrade za bolesť nejde o diskrimináciu, keď obmedzenie bodového hodnotenia podľa uvedeného ustanovenia platí pre všetky prípady, spĺňajúce zákonné predpoklady, ktoré sú predpokladmi neutrálnymi, nevychádzajú ani nemajú žiaden súvis so žiadnym z diskriminačných dôvodov uvedených v čl. 12 ods. 2 Ústavy SR. Nejde ani o tzv. nepravú legislatívnu medzeru, ako to tvrdí žalobca, ale o legitímne rozlišovacie kritérium, stanovené racionálnym zákonodarcom s úmyslom predísť duplicitnému odškodňovaniu menej závažnej ujmy aj v hodnotení ujmy závažnejšej. Rovnako ako krajský súd, aj kasačný súd sa stotožňuje s právnym záverom českého Nejvyššího soudu vyjadreným v rozsudku sp. zn. 25Cdo/4296/2010 z 28.03.2013, podľa ktorého ide o logickú požiadavku, aby celkový súčet bodových hodnôt jednotlivých vzájomne prepojených újm neprevýšil bodovú hodnotu stanovenú pre stratu orgánu ako takého. Intenzita bolesti, či potreba operačného výkonu, spôsobujúceho ďalšiu bolesť pri zložitejších poraneniach je zohľadnená v ustanoveniach § 9 ods. 5 a 6 zákona o náhrade za bolesť. Tieto ustanovenia umožňujú navýšenie bodového hodnotenia v prípadoch ako je bolestivejší spôsob liečenia, či potreba operačného výkonu. Nie je teda pravdou, žeby zákonodarca opomenul upraviť určité situácie na ujmu princípu rovnosti, naopak, súc si vedomý zložitosti posudzovania ujmy na zdraví zahrnul do zákona aj tieto normy, umožňujúce s prihliadnutím na každý individuálny prípad zvýšiť bodové ohodnotenie bolesti.

(26) Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za nedôvodnú a rozhodol podľa § 461 SSP tak, že kasačnú sťažnosť žalobcu zamietol.

(27) O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP. a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a žalovanému právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi zásadne neprináleží.

(28) Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.